

The journal has had 7 points in Ministry of Science and Higher Education parametric evaluation. Part B item 755 (23.12.2015).
755 Journal of Education, Health and Sport eISSN 2391-8306 7

© The Author (s) 2016;

This article is published with open access at Licensee Open Journal Systems of Kazimierz Wielki University in Bydgoszcz, Poland

Open Access. This article is distributed under the terms of the Creative Commons Attribution Noncommercial License which permits any noncommercial use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original author(s) and source are credited. This is an open access article licensed under the terms of the Creative Commons Attribution Non Commercial License (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>) which permits unrestricted, non commercial use, distribution and reproduction in any medium, provided the work is properly cited.

This is an open access article licensed under the terms of the Creative Commons Attribution Non Commercial License (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>) which permits unrestricted, non commercial use, distribution and reproduction in any medium, provided the work is properly cited.

The authors declare that there is no conflict of interests regarding the publication of this paper.

Received: 01.11.2016. Revised 12.11.2016. Accepted: 30.11.2016.

Bazy danych, a zwalczanie przestępczości przeciwko dziełom sztuki Databases, measures to combating crime against works of art

Agata Klimczyk

Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

Streszczenie

Celem pracy jest omówienie wybranych baz danych w kontekście przestępczości przeciwko dziełom sztuki. Autorka użyła metody analityczno-prawnej oraz przeglądu piśmiennictwa. W świetle nasilania się przestępczości równoległym udoskonaleniami podlegają metody prewencyjne. Jedną z takich metod są bazy danych. Dokumentacja zabytków w postaci zaawansowanych elektronicznych systemów w dużym stopniu przyczynia się do ochrony zabytków, autorka rozpatrzyła te kwestie w jurydycznym kontekście.

Summary

The aim of the work is to discuss selected databases in the context of crime against works of art. The author has used: the method of legal analysis, historical-legal method and literature study. The documentation of monuments in the form of advanced electronic systems greatly contributes to the protection of monuments. Above aspects are clearly delineated in the discussed paper.

Słowa kluczowe: bazy danych, przestępczość, dzieła sztuki

Keywords: database, crime, works of art

Wstęp

Ze względu na to, że występuje coraz większe zagrożenie rozszerzenia przestępczości przeciwko dziedzictwu narodowemu, powstają bardziej doprecyzowane narzędzia, służące organom specjalizującym się w wykrywaniu tego procederu. Popyt na dzieła sztuki stale rośnie. Głównie przyczynia się do tego niepewność ekonomiczna, trudne warunki gospodarcze, ale także wartość emocjonalna kolekcjonerów¹. Krąg nabywców stale się poszerza, stają się nabywcami nie tylko osoby prywatne, ale także przedsiębiorstwa i spółki. Sytuacja taka generuje wzrastanie zagrożeń, wśród których kolejno dominuje przemyt, wandalizm, fałszerstwo i kradzież.²

W celu zniwelowania do minimum możliwość zakupu dóbr pochodzących z kradzieży ustanowiono Krajowy wykaz zabytków skradzionych, który jest ogólnie dostępną bazą, pozwalającą na sprawdzenie, czy szukany obiekt ma podejrzaną proveniencję. Takie narzędzie przyczyniało się do uproszczonego sposobu odnalezienia pożądanej tematyki. Jednakże pierwszym instrumentem przeznaczonym do wyszukiwania zabytków był katalog składający się z danych utraconych dóbr kultury z polskich muzeów, strat powstałych po roku 1970 (co zostało zapisane w kartach ewidencyjnych).³ Dopiero w 1992 roku powstała elektroniczna baza danych, do której dodano ewidencję skradzionych dzieł z prywatnych kolekcji, sakralnych, z bibliotek oraz innych instytucji.⁴ Za sprawą wejścia w 2003 roku nowej Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, wdrożono zmianę w postaci nowego narzędzia, czyli Krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem.⁵ Ta elektroniczna dokumentacja używana jest nie tylko przez kolekcjonerów, ale i przez domy aukcyjne, antykwariuszy, muzea i potencjalnych inwestorów. Pobieźnie rzecz ujmując, baza podzielona jest na kategorie; malarstwo obce, malarstwo polskie, rzeźba, szkło, tkaniny, wyroby z metali; wskazuje jakie są straty wojenne, dzieła odzyskane oraz umożliwia zgłoszenie zaginionego dzieła.⁶ Warto jednak zauważyć, że nie są uwzględnione w kategoriach niniejszej platformy dzieła sztuki będące elementami architektonicznymi, a także dekoracje służące do trwałego ozdabiania dzieł (spełniające zarówno

---

¹ *Rynek sztuki. Sztuka rynku*, 2013, http://rynekisztuka.pl/wp-content/uploads/2013/04/pl_artbanking_pl.pdf, dostęp z dnia 22.10.2016, s. 6-7.

² Wypowiedź Ryszarda Krawczyka, [w:] A. Wojnar, *Zagrożenia dzieł sztuki na przykładzie Polski*, „Alma Mater”, nr. 133, Kraków 2011, s. 85.

³ <http://nimosz.pl/pl/bazy-danych/krajowy-wykaz-zabytkow-skradzionych>, dostęp z dnia 22.10.2016.

⁴ *Ibidem*.

⁵ *Ibidem*.

⁶ <http://dzielautracone.gov.pl>, dostęp z dnia 22.10.2016.

rolę konstrukcyjną, jak i ornamentów - rzeźby, półkolumny, reliefy). Na architekturę składają się też gałęzie rzemiosła artystycznego, ceramiki architektonicznej, kowalstwa i stolarstwa.⁷

Kolejną stroną jest baza danych on-line *Stolen Works of Art*, która jest największym na świecie źródłem informacji dotyczących skradzionych obiektów. Podzielona na podkategorie: Świat, Afryka, Ameryka, Europa, Azja i Południowy Pacyfik. Wśród krajów europejskich umieszczono Polskę. Zwrócono uwagę na to, że Interpol (międzynarodowa organizacja policji) jest podstawowym łącznikiem polskich organów ścigania z międzynarodowym systemem egzekwowania prawa⁸. Powyższe ma służyć wymianie informacji kryminalnych oraz prowadzeniu międzynarodowych dochodzeń policji, w tym celu postanowiono zintegrować bazę danych Interpolu z polską siecią policyjną PSTD⁹, pozwalając na natychmiastowy dostęp do globalnych baz danych.¹⁰ Przykładowo Międzynarodowa Organizacja Policji Kryminalnej współpracowała z wieloma państwami w poszukiwaniu zabytków skradzionych z irackich muzeów, w celu zapobieżenia przenikania na rynki krajowe skradzionych dóbr kultury.¹¹

Narodowy Instytut Dziedzictwa zgodnie z Regulaminem organizacyjnym m.in. gromadzi, zarządza i udostępnia dokumentację zasobu rejestru zabytków nieruchomych (we współpracy ze służbami konserwatorskimi), ruchomych i archeologicznych oraz Krajową Ewidencję Zabytków, udostępnia dokumentację, prowadzi rejestr zabytków, organizuje szkolenia służb konserwatorskich; nadzoruje ocenę stanu zasobów dziedzictwa kulturowego; analizuje decyzje konserwatorów zabytków o wpisie obiektów do rejestru zabytków; za sprawą archiwizacji zbiorów dokumentów; tworzy bazy danych o zabytkach ruchomych, które później zostają udostępnione, te same kwestie dotyczą zabytków archeologicznych.¹² Dodatkowo realizuje zadania Narodowego Centrum Kompetencji ds. digitalizacji i upowszechniania zabytków; tworzy inventaryzację zabytków; zarządza cyfrową fototeką Instytutu i udostępnia zdigitalizowane materiały; przygotowuje ekspertyzy i opinie w zakresie ochrony zabytków przeznaczone dla organów administracji publicznej prowadzących sprawy z zakresu ochrony zabytków.¹³ Przyczynia się do budowy i

---

⁷ *Słownik terminologiczny sztuk pięknych*, red. S. Kozakiewicz, Warszawa 1976, s. 27.

⁸ <https://www.interpol.int/Member-countries/Europe/Poland>, dostęp z dnia 22.10.2016.

⁹ Skrót od Policyjnej Sieci Transmisji Danych, zob. *Zarządzenie nr 17 Komendanta Głównego Policji z dnia 22 listopada 2000 r. w sprawie rejestracji statystycznej przestępczości oraz zamachów samobójczych i wypadków tonięć*.

¹⁰ <https://www.interpol.int/Member-countries/Europe/Poland>, dostęp z dnia 22.10.2016.

¹¹ *Irackie zabytki na polskim rynku sztuki, czyli dmuchanie na zimne*, „Cenne Bezcenne Utracone”, nr 5, 2003, <http://nimosz.pl/pl/wydawnictwa/wydawnictwa-nimosz/cenne-bezcenne-utracone-1/cenne-bezcenne-utracone-archiwum/2003/nr-52003/irackie-zabytki-na-polskim-ryнку-sztuki-czyli-dmuchiwanie-na-zimne>, dostęp z dnia 22.10.2016.

¹² *Regulamin organizacyjny Narodowego Instytutu Dziedzictwa, Załącznik do Zarządzenia nr 2/2014 Dyrektora Narodowego Instytutu Dziedzictwa z dnia 30.01.2014 r. w sprawie nadania regulaminu organizacyjnego Narodowemu Instytutowi Dziedzictwa*, §13-§18.

¹³ *Ibidem*, §13-§18.

rozwoju ogólnopolskiej geoprzestrzennej bazy danych o zabytkach, ale także gromadzenia dokumentacji Krajowej Ewidencji Zabytków, przyczynia się do nadzoru i analizy zagrożeń dla dziedzictwa oraz wypracowywania metod przeciwdziałania zagrożeniom.¹⁴ Gromadzi, upowszechnia wiedzę o dziedzictwie, wyznacza i upowszechnia standardy ochrony i konserwacji zabytków, ale także przyczynia się do kształtowania świadomości społecznej w zakresie wartości i zachowania dziedzictwa kulturowego.¹⁵

Za sprawą dokumentacji zabytków ruchomych w postaci elektronicznej i zaawansowanych systemów informatycznych, ochrona zabytków staje się w większym zakresie rozwinięta. Pozwala na jednoczesne korzystanie z niej nieograniczonej liczby użytkowników, co powoduje usprawnienie dostępu do szukanych obiektów oraz zdalne przeciwdziałanie nieuczciwym procederom. Magazynuje dane dotyczące zabytków oraz pozwala na szybkie konwertowanie i wyszukiwanie zasobów danych. Jednakże w niektórych muzeach nie ma baz danych w formie elektronicznej, a jeśli są to rzadko aktualizowane.

Bibliografia

- 1. Zarządzenie nr 32 Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 23 grudnia 2010 r. w sprawie zmiany nazwy i zakresu działania Krajowego Ośrodka Badań i Dokumentacji Zabytków.*
- 2. Regulamin organizacyjny Narodowego Instytutu Dziedzictwa, Załącznik do Zarządzenia nr 2/2014 Dyrektora Narodowego Instytutu Dziedzictwa z dnia 30.01.2014 r. w sprawie nadania regulaminu organizacyjnego Narodowemu Instytutowi Dziedzictwa.*

---

¹⁴https://pl.wikipedia.org/wiki/Narodowy_Institut_Dziedzictwa, dostęp z dnia 22.10.2016.

¹⁵ *Zarządzenie nr 32 Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 23 grudnia 2010 r. w sprawie zmiany nazwy i zakresu działania Krajowego Ośrodka Badań i Dokumentacji Zabytków.*

3. Skrót od Policyjnej Sieci Transmisji Danych, zob. *Zarządzenie nr 17 Komendanta Głównego Policji z dnia 22 listopada 2000 r. w sprawie rejestracji statystycznej przestępczości oraz zamachów samobójczych i wypadków tonięć.*
4. *Słownik terminologiczny sztuk pięknych*, red. S. Kozakiewicz, Warszawa 1976.
5. Wypowiedź Ryszarda Krawczyka, [w:] A. Wojnar, *Zagrożenia dzieł sztuki na przykładzie Polski*, „Alma Mater”, nr. 133, Kraków 2011.
6. *Rynek sztuki. Sztuka rynku*, 2013, http://rynekisztuka.pl/wp-content/uploads/2013/04/pl_artbanking_pl.pdf, dostęp z dnia 22.10.2016.
7. *Irackie zabytki na polskim rynku sztuki, czyli dmuchanie na zimne*, „Cenne Bezcenne Utracone”, nr 5, 2003, <http://nimoz.pl/pl/wydawnictwa/wydawnictwa-nimoz/cenne-bezcenne-utracone-1/cenne-bezcenne-utracone-archiwum/2003/nr-52003/irackie-zabytki-na-polskim-rynku-sztuki-czyli-dmucanie-na-zimne>, dostęp z dnia 22.10.2016.
8. https://pl.wikipedia.org/wiki/Narodowy_Institut_Dziedzictwa, dostęp z dnia 22.10.2016.
9. <https://www.interpol.int/Member-countries/Europe/Poland>, dostęp z dnia 22.10.2016.
10. <http://dzielautracone.gov.pl>, dostęp z dnia 22.10.2016.
11. <http://nimoz.pl/pl/bazy-danych/krajowy-wykaz-zabytkow-skradzionych>, dostęp z dnia 22.10.2016.